

อภิปรายผล สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิษฐ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของผู้สูงอายุ ตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิษฐ์และศึกษาสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิษฐ์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาและอภิปรายผลได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

สถานการณ์ผู้สูงอายุในตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิษฐ์ มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบัน มีจำนวนผู้สูงอายุ 120 คน ซึ่งเมื่อสำรวจพบว่าสามารถจำแนกผู้สูงอายุได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้สูงอายุติดสังคม คือ ผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดี ดำเนินชีวิตในสังคมได้โดยอิสระ และมักเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม สามารถทำกิจวัตรพื้นฐานประจำวัน

2. ผู้สูงอายุติดบ้าน คือ ผู้สูงอายุที่ไม่ชอบออกไปข้างนอก และชอบเก็บตัวอยู่ในบ้าน กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน ต่อให้ลูกหลานพยายามพาออกมานอกบ้านได้ทำกิจกรรมต่างๆ ผู้สูงอายุก็จะไม่ชอบ จึงรู้สึกว่ายู่บ้านดีกว่า รำคาญ ไม่อยากออกมานอกบ้าน ผู้สูงอายุในกลุ่มนี้ช่วยเหลือตนเองได้หรือต้องการความช่วยเหลือบางส่วน มีความจำกัดในการดำเนินชีวิตในสังคม

3. ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพ หรือผู้สูงอายุติดเตียง เป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันได้ ต้องการความช่วยเหลือในการเคลื่อนย้ายและ/หรือการทำกิจวัตรพื้นฐานประจำวันอื่น และเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคเรื้อรังหลายโรคและมีภาวะแทรกซ้อน ภาวะหง่อมหรือเปราะบาง

4. ผู้สูงอายุขาดรายได้ คือ ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งที่ไม่ค่อยมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ เนื่องจากขาดการศึกษาและทักษะต่างๆ ผนวกกับความเจริญก้าวหน้าในการประกอบอาชีพพัฒนาขึ้น การประกอบอาชีพของผู้สูงอายุจึงลดลง รวมทั้งการขาดโอกาสได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์

5. ผู้สูงอายุอยู่บ้านเพียงลำพัง คือ ผู้สูงอายุที่มีอาศัยอยู่บ้านเพียงลำพัง โดยไม่มีญาติพี่น้องหรือเพื่อนร่วมบ้าน ผู้สูงอายุจะดำรงชีวิตเพียงลำพัง หรือถูกทอดทิ้งให้อยู่กันตามลำพังคนเดียวในบ้าน หรือปล่อยให้อยู่

ผู้วิจัยได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการประชุมกลุ่มย่อยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิษฐ์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาขุม และผู้สูงอายุที่ลงทะเบียนสนใจเข้าร่วมเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อกำหนดที่ใช้ในโรงเรียน กำหนดเป้าหมาย วางแผน ดำเนินงานร่วมกัน และสรรหาคณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยใช้หลัก 5 ก. ได้แก่

- 1) กลุ่ม : ต้องสร้างการรวมกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแกนนำ คณะทำงาน และกลุ่มนักเรียน
- 2) กรรมการ : เป็นตัวแทนทำหน้าที่ในการบริหารจัดการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

3) กติกา : มีข้อตกลงร่วมกัน เห็นพ้องต้องกัน มีทิศทางในการทำงานที่ชัดเจน

4) กิจกรรม : ชั้นแรกเน้นกิจกรรมในการแก้ปัญหาต่างๆ เมื่อมีประสบการณ์มากขึ้น

จึงเคลื่อนไปสู่กิจกรรมที่ตอบสนองปัญหาและความต้องการที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

5) กองทุน : การขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างมั่นคงต้องเรียนรู้วิธีการทางงบประมาณเข้ากองทุนโรงเรียนผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ เพื่อศึกษาความต้องการและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาชุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ กิจกรรมที่ใช้ในโรงเรียน กำหนดเป้าหมาย วางแผนดำเนินงานร่วมกัน สรรหาคณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุ ร่วมกันโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยนักวิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดมาสร้างแผนการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาชุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ และหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาชุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการสนทนากลุ่ม พบว่า ตำบลนาชุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ มีชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งมีความสนใจในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาชุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยมีมติให้ใช้ชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนวัยชราพร” ซึ่งมีสมาชิกที่สนใจและลงทะเบียนเข้าเรียนจำนวน 86 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 26 กรกฎาคม 2560) โดยมีการดำเนินการจัดตั้งกรรมการในการดูแลโรงเรียนผู้สูงอายุ สร้างกติการ่วมกัน เช่น

1. เข้าแถวเคารพธงชาติและสวดมนต์ไหว้พระ เวลา 9.00 น.
2. ขาดเรียนได้ไม่เกิน 3 ครั้ง (หากไม่สามารถมาได้ให้แจ้งเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาชุม)
3. ห้ามพูดคุยเสียงดังในชั้นเรียน
4. ทานอาหารกลางวันร่วมกัน
5. ใส่ยูนิฟอร์มที่ทาง อบต.จัดให้ หรือชุดสุภาพ
6. กำหนดเรียนเดือนละ 2 ครั้ง เรียนทุกวัน พุธ-สัปดาห์

สำหรับความต้องการกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาชุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการในการอ่านออกเขียนได้ การเดินร่ำเพื่อความบันเทิง การแปรรูปผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างรายได้ ความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษ การทำน้ายาล้างจาน ทำขนม และต้องการมีพื้นที่เพื่อขายสินค้าที่เกิดขึ้นจากการเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาชุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การสร้างกองทุนโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพร เพื่อใช้เป็นสวัสดิการในชื่อของขวัญในวันคล้ายเกิดเพื่อนร่วมห้องการเยี่ยมเพื่อนผู้สูงอายุที่ป่วยหรือเงินสนับสนุนในกรณีที่มีการเสียชีวิต เป็นต้น

ในด้านรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาชุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ สามารถอธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมได้ว่า การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพรนั้น ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงาน ซึ่งอาจจะเป็นงบประมาณของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือแหล่งสนับสนุนอื่นๆ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นที่ต้องได้รับความ

ร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยมีหน่วยงานหลักที่ดูแลการจัดการเรียนการสอน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาขุม ร่วมกับการขอความอนุเคราะห์วิทยากรเพื่อพัฒนาทางด้านวิชาการ วิชาชีพ จากวิทยาลัยการอาชีพพาท่า อีกทั้งความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของผู้สูงอายุโดยอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ จะต้องเป็นวิทยากรและทำหน้าที่ผลักดันและสร้างการดูแลผู้สูงอายุที่ถูกต้อง รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเบื้องต้นของผู้สูงอายุให้มีร่างกายแข็งแรง อีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราประสบความสำเร็จ ก็คือ ผู้นำที่ต้องทำหน้าที่ตรวจสอบและประชาสัมพันธ์การเข้าเรียนของผู้สูงอายุ ดูแลรับและส่งผู้สูงอายุในหมู่ของตนเองเขาเรียนและกลับบ้าน เนื่องจากบางหมู่บ้านห่างไกลจากที่ตั้งการจัดการเรียนการสอน สำหรับปัจจัยที่สำคัญที่สุดขาดไม่ได้ คือ ผู้สูงอายุที่ดำเนินการเข้าร่วมเป็นสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพรและดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยการที่ผู้สูงอายุได้เข้ามาเรียนที่โรงเรียน ทำให้ผู้สูงอายุได้พบปะสังสรรค์ที่มีความหลากหลายมากกว่าการอยู่บ้านเพียงลำพัง การมีสังคมที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน เช่น กลุ่มงานประดิษฐ์ หรือกลุ่มปลูกต้นไม้ เป็นต้น ช่วยให้ผู้สูงอายุมีสังคม มีเพื่อนที่มีความชื่นชอบในเรื่องเดียวกันไว้พูดคุยพบปะ และทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยให้เกิดความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และได้พูดคุยกัน ก่อให้เกิดความภูมิใจในตนเอง ซึ่งมีผลให้อายุยืนยาว จิตใจแจ่มใสได้อีกด้วย อีกทั้งผู้สูงอายุยังมีศักยภาพในการสร้างประโยชน์ให้ส่วนรวม เช่น เป็นอาสาสมัครการกุศล ช่วยกิจกรรมทางศาสนา หรือให้ความรู้ในความเชี่ยวชาญของตนเองแก่สังคม รวมถึงนำความรู้ความสามารถที่มีไปช่วยเหลืองานสังคม เป็นต้น ช่วยให้เกิดความภูมิใจ ไม่มองแต่ตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้สูงอายุในตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี มีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ แต่ยังคงขาดสิ่งที่ปรึกษาของโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นกลยุทธ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีส่วนร่วมในการรับรู้การดำเนินงานของโรงเรียน และเป็น “ใบเบิกทาง” ให้แก่การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งมีผลต่อการสร้างความน่าเชื่อถือในการทำงาน และถือเป็นการสร้างพันธมิตรในการทำงานชั้นเยี่ยม ที่ปรึกษาของโรงเรียนผู้สูงอายุ อาจเป็นฝ่ายสงฆ์ ฝ่ายฆราวาส เช่น นายอำเภอ นักวิชาการในสถานศึกษา ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น จึงถือเป็นการระดมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุให้เข้มแข็งขึ้น โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผน การดำเนินการติดตามตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนา เพื่อถ่วงดุลอำนาจและการดำเนินงานที่โปร่งใสตามหลัก ธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปิยากร หวังมหาพร (2555) อธิบายว่าการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุควรพัฒนาจากชมรมผู้สูงอายุเพราะจะทำให้มีรากฐานที่มั่นคง กรรมการในคณะกรรมการโรงเรียนควรมาจากทุกๆ ภาคส่วนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการทำงานของโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ

ในการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพร ได้นำหลักการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก. อันได้แก่

1. กลุ่ม ต้องสร้างการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุให้เกิดขึ้น ทั้งที่เป็นกลุ่มแกนนำ คณะทำงาน และกลุ่มสมาชิก หรือกลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการทำงาน และกลุ่มสมาชิก หรือกลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการทำงาน ในขั้นนี้อาจมีกลยุทธ์ในการสร้างความเป็นกลุ่มก้อนได้หลายวิธี เช่น การเปิดรับสมัครสมาชิกหรือนักเรียนผู้สูงอายุ การต่อยอดจากกลุ่มจากกลุ่มเดิมที่เคยมีอยู่ในชุมชน เช่น ชมรมผู้สูงอายุ การสร้างสัญลักษณ์ของความเป็นกลุ่มก้อน อาทิ มีสัญลักษณ์โรงเรียน ผู้สูงอายุ มีเสื้อสัญลักษณ์ของนักเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น

2. กรรมการ ถือเป็นตัวแทนของสมาชิกกลุ่มที่จะทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มให้การทำงานประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ควรสร้างกระบวนการคัดเลือกผู้ที่จะทำหน้าที่ดังกล่าว แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ช่วยกันผลักดันการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้การบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพ

3. กติกาหรือข้อตกลงร่วมกัน ต้องเกิดจากความเห็นพ้องต้องกันของสมาชิกในโรงเรียนผู้สูงอายุ เหมือนเป็นสัญญาใจที่มีต่อกันว่าจะร่วมกันยึดถือและปฏิบัติตามซึ่งจะเป็นแนวทางที่ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน แม้ว่าเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการชุดใหม่จะยังคงมีแนวทางการทำงานเดิมให้เห็นและพัฒนาต่อยอดได้

4. กิจกรรม ในระยะเริ่มแรกอาจเน้นไปที่การสร้างกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ไม่ซับซ้อน เช่น การจัดให้มาพบปะกันทุกเดือน มีกิจกรรมร้องรำทำเพลง กิจกรรมนันทนาการรูปแบบอื่น ๆ กิจกรรมที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับเด็กและเยาวชน หรือการรวมกลุ่มออกกำลังกาย เมื่อมีประสบการณ์มากขึ้น จึงเคลื่อนไปสู่การทำกิจกรรมที่ตอบสนองปัญหาและความต้องการที่มีความซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ยังให้ผู้สูงอายุสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นผู้นำในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง และให้ผู้สูงอายุได้แสดงศักยภาพออกสู่สายตาสาธารณชน อันเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีการคิด วางแผน เคลื่อนไหวร่างกาย ป้องกันโรคต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นจากความชราภาพ

5. กองทุน การขับเคลื่อนงานโรงเรียนผู้สูงอายุให้เป็นไปอย่างมั่นคงจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการหางบประมาณเพื่อการดำเนินงานด้วยตนเอง วิธีการหางบประมาณเข้ากองทุนของกลุ่ม อาจจำแนกได้เป็นการสร้างกองทุนของตนเอง โดยการเปิดพื้นที่ให้ผู้สูงอายุได้แสดงสินค้าจากฝีมือผู้สูงอายุจากการเรียนการสอน ในหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพร และผู้สูงอายุยังมีความต้องการที่จะมีกองทุนไว้สำหรับการเยี่ยมเยียนสมาชิกในยามเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตอีกด้วย

ผู้สูงอายุในตำบลนาชุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี มีข้อตกลงร่วมกันในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยใช้ชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพร” โดยแรกเริ่มมีสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน 86 คน โดยการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้อำนาจสำหรับผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพร จะเน้นตามความต้องการการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ดำเนินกิจกรรมในลักษณะโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ต้องการให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต การดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวคิดที่ตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญ และพลังของผู้สูงอายุ โดย

สร้างพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคันทันนี มโนสุจริต (2550) อธิบายถึง ทฤษฎีการมีกิจกรรมร่วมกัน (the activity theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงลักษณะของสังคมจะต้องมีแบบแผนให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมได้เท่ากับคนในวัยกลางคน โดยสนับสนุนให้มีกิจกรรมต่าง ๆ มีความสนใจเกี่ยวข้องกับสมาชิกในวัยเดียวกัน เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางสังคมและความพึงพอใจในชีวิต กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมสูงจะมีการปรับตัวได้ดีกว่าทั้งร่างกาย จิตใจและสังคม บุคคลที่สามารถดำรงกิจกรรมทางสังคมได้จะเป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตสูง นอกจากนี้ หลักสูตรการเรียนรู้ผู้สูงอายุโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพรเป็นหลักสูตรที่ใช้ศักยภาพของผู้สูงอายุหมุนเวียนกันเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนสลับกับผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงคุณค่าในตนเองและได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยเน้นไปที่การดำเนินกิจกรรมในโรงเรียนตามความถนัดเพื่อรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้เลือนหายไปจากพื้นที่ และเป็นการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุด้วยตนเองและส่งเสริมหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีบทบาททางสังคม (Role Theory) (คันทันนี มโนสุจริต, 2550) อธิบายว่า อายุเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในการที่จะกำหนดบทบาทของแต่ละบุคคล บุคคลจะปรับตัวต่อการเป็นผู้สูงอายุได้ดีเพียงใด ย่อมน่าจะขึ้นอยู่กับการยอมรับบทบาทของตนเอง ในแต่ละช่วงอายุ ซึ่งบทบาทดังกล่าว จะส่งผลไปถึงการยอมรับบทบาททางสังคม ที่จะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคตด้วย นอกจากนี้ การสร้างบทบาททางสังคมของตนขึ้นมาใหม่ เพื่อทดแทนบทบาทหน้าที่ที่สูญเสียไป ขึ้นกับบทบาททางสังคม และการมองเห็นคุณค่าของตนเองเป็นสิ่งสำคัญ อีกทั้งยังสนับสนุนแนวคิดการสร้างโรงเรียนผู้สูงอายุของสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ (2559) ได้อธิบายว่ารูปแบบของโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะ และการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้สูงอายุ กิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องที่คุณสูงอายุสนใจและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น โดยวิทยาการจิตอาสาหรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ที่คุณสูงอายุจะได้แสดงศักยภาพ โดยการถ่ายทอดภูมิความรู้ ประสบการณ์ที่สั่งสมแก่บุคคลอื่นเพื่อสืบสานภูมิปัญญาให้คงคุณค่าคู่กับชุมชน

ข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้สูงอายุ เป็นวัยแห่งการถดถอยของร่างกาย จิตใจ เป็นวัยที่ต้องการการดูแลและเอาใจใส่ ผู้สูงอายุในสังคมชนบทจะเป็นผู้สูงอายุที่ขาดรายได้ในการประกอบอาชีพ เนื่องจากไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม สมควรที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุตามความถนัดซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่ เพื่อที่จะสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุให้สามารถเลี้ยงดูตนเองได้ อีกทั้งยังเป็นการสืบสานและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในทางอ้อม อีกทั้งยังอยู่บ้านเพียงลำพังเพราะลูกหลานเกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ จากชนบทเข้าสู่เมืองหลวงและเมืองใหญ่ต่างๆ ซึ่งความเจริญที่แตกต่างกันระหว่างเมืองกับชนบทเป็นแรงดึงดูดประชากรจากชนบทสู่เมือง ทำให้ผู้สูงอายุขาดการดูแลเอาใจใส่ ส่งผลให้เกิดโรคซึมเศร้าและลดคุณค่าในตัวเอง การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพร ตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์ จะเป็นศูนย์กลางที่ยืดโยงและเป็นพื้นที่สำหรับการแสดงออกของผู้สูงอายุ เพื่อเสริมสร้างกำลังใจและกำลังใจในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรจัดตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพร ที่ประกอบด้วยตัวแทนภาคีเครือข่าย เพื่อการบูรณาการการเรียนการสอนในโรงเรียนผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. องค์การบริหารส่วนตำบลนาขุม ควรจัดสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุให้พบปะและทำกิจกรรมร่วมกันนอกเวลาเรียนตามที่โรงเรียนกำหนด
3. องค์การบริหารส่วนตำบลนาขุม ควรเปิดพื้นที่ให้ผู้สูงอายุได้จัดแสดงสินค้าหรือแสดงศักยภาพ ออกสู่สายตาสาธารณชน เพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกถึงคุณค่าในตนเองและเป็นการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรประเมินรูปแบบความเหมาะสมในการดำเนินงานตามแผนการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพร ตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี
2. ควรศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้อของผู้สูงอายุจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพร ตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุวัยชราพร ตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและเครือข่ายผู้สูงอายุ. (2561). **สู้งวัยใส่ใจคุณภาพ**. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2561 จาก กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและเครือข่ายผู้สูงอายุ:
<http://hp.anamai.moph.go.th/soongwai/statics/health/prepared/topic001.php>
- โกวิทย์ พวงงาม. (2545). **การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จินตวีร์ เกษมศุข. (2544). **การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม**. ในเอกสารประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเองหมวด วิชางานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ (หน้า 1-5). กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชาย โปธิลิตา. (2552). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชนิษฐา นันทบุตร. (2551). **ระบบการดูแลสุขภาพชุมชน : แนวคิด เครื่องมือ การออกแบบ**. ขอนแก่น: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- งานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุไทย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2559). **บทบาทผู้สูงอายุต่อสังคมครอบครัวชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2559 จาก
<http://hp.anamai.moph.go.th/soongwai/statics/about/soongwai/topic006.php>.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). **การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ**. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- บำเพ็ญ เขียวหวาน. (2544). **จากกระบวนการทัศนการวิจัยทางสังคมศาสตร์เชิงวิพากษ์สู่การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชบัณฑิตศึกษาศาชาวิชาชีพส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.
- ปรีดา เจษฎารางกุล. (2550). **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคตอำเภอลำลูกกาจังหวัดปทุมธานี**. ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปิยากร หวังมหาพร. (2555). **ความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ : วิเคราะห์ข้ามกรณี**. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตวิทยาไท.
- ประจักษ์ เข็มมุกต์ พุนรัตน์ แสงหนุ่ม อรวรรณ ณรงค์สรศักดิ์ บุปผา แสงวงผล มานิตา ศรีสาคร เสรี ชาเหล่า สุปัญญา เสนะวีณิน ทวีช บุญธิ์ศรี เมรุณี แทนนิล ประยูร ท่วงนิกร สุมาลี วาณิชวโรตม์ นิภาวดี ทะไกรราช สุบิน แก้วยั้ง ฐิติมา สุวรรณชาติ และจุฑามพร ศรีรังสรรค์. (2546). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม**. จาก: <http://www.it.ribr.ac.th/person/kanes/ktmribr/History/H6.html>.

- ยุพิน ทรัพย์แก้ว. (2559). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุของคุณยู่ความเป็นเลิศด้านการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช. วารสารการพยาบาลและการศึกษา , 9 (2), 25 - 39.
- ยุพิน ระพิพันธ์. (2544). ความรู้ ทักษะและการจัดการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจำแนกประเภทมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้งในเขตเทศบาลเมืองพนัส อำเภอพุนนนิคม จังหวัดชลบุรี. ปทุมธานี: วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พนัส พฤษ์สุนันท์ อุบล จันทรเพชร และจินตนา ชุณหภูมิตา. (2554). รายงานการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนนออยู่ : กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมรักษ์.
- ไพบูลย์ พงษ์แสงพันธ์ และยุวดี รอดจากภัย. (2557). การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน. ชลบุรี: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฤทธิชัย แกมนามและสุภัชชา พันเลิศพาณิชย์. (2559). รูปแบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดหัวฝาย ตำบลสันกลาง อำเภอกพาน จังหวัดเชียงราย. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์ ฉบับพิเศษ(สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) , 47-62.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2543). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจของชุมชน. นนทบุรี: ศูนย์สันติวิธีเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย.
- ศันสนีย์ มโนสุจริต. (2550). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : ศึกษากรณีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค. ชลบุรี: ปัญหาพิเศษหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชน. เรียกใช้เมื่อ 22 พฤษภาคม 2560 จาก สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ.2559. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2557). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ.2557. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ.2559. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- สำนักมาตรฐานการศึกษาสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. นนทบุรี: เอส.อาร์ พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (5 เมษายน 2561). การเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 22 จาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ:
<http://www.thaihealth.or.th>

องค์การบริหารส่วนตำบลนาชุม. (2559). รายงานข้อมูลพื้นฐานองค์การบริหารส่วนตำบลนาชุม. อุดรดิตถ์:
องค์การบริหารส่วนตำบลนาชุม อำเภอบ้านโคก.

United Nation Organization. (1981). **United Nation Department of Internation Economic and Social,Report of The Meeting for The Adhoc Group of Expert.** New York:
United Nation.